

Eline Trenson

Vergeten verdriet

Trenson, Eline
Vergeten verdriet

© 2018 Davidsfonds / WPG Uitgevers België nv,
Rijnkaai 100/A11, B-2000 Antwerpen en Eline Trenson
Gemaakt onder licentie van Davidsfonds. 'Davidsfonds' is het geregistreerde
merk van Davidsfonds vzw, Quinten Metsysplein 12, 3000 Leuven.

www.wpg.be/davidsfonds
info@wpg.be

Vertegenwoordiging in Nederland:
New Book Collective
Amsterdam
www.newbookcollective.com

Eerste druk februari 2018

Omslagontwerp: Manu Veracx voor B.AD.be
Omslagfoto: Shutterstock/Cait Eire
Opmaak binnenwerk: 5NUL8 Grafische Producties

ISBN 978 90 5908 921 1
D/2018/0034/68
NUR 301

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor mijn kleine roos.
Dat je nooit meer sterven zal.
Papabeer

Niet eens een naam

Als je een kind verliest, ben je het privilege op het verleden en de toekomst kwijt. Alsof niets nog herinnering kan worden en tegelijkertijd alles herinnering is.

Voor het eerst in weken voel ik iets: een vage opluchting bij de vaststelling dat de veel te felle kleuren die zich al weken door de gordijnen heen aan me opdringen, voor een hopelijk lange tijd verdwijnen achter het mistige grijs van laaghangende wolken. Aan die verrekt hete nazomer lijkt dan toch een eind te zijn gekomen. Eindelijk kan ik rusten. Rusten in de stilte van de nakende winter. Een winter, hoop ik, waarin alles leeg en koud is. Bevroren. Begraven onder een dikke laag sneeuw. Doods, verlaten en alleen. Het leven een halt toegeroepen door de strenge roep van Koning Winter. Doods, verlaten en alleen, net als ik. In slaap gewiegd. Eindelijk. Om nooit te ontwaken.

Een mens kan veel verdragen. Dat besef sijpelt langzaam door tijdens de zeldzame maaltijden die ik mezelf gun. Bonen uit blik, erwten, oude cornflakes. Alles smaakt hetzelfde: kleurloos, geurloos, smaakloos. Maar het houdt mijn uitgemergelde lichaam op de been. Waarom kan ik niet gewoon doodgaan? Wanneer op bepaalde momenten de honger het toch van de lethargie haalt, moet ik iets eten. Om de andere dag. Het doodgaan zit er niet meteen in. Blijkbaar wil ik het nog niet genoeg. Nochtans is mijn verlangen naar de dood nog nooit zo sterk geweest. Maar ik *kan* niet doodgaan. Ik

mag niet doodgaan. Want ik moet haar bewaarder zijn. Wie zal haar anders nog herinneren? Wie zal anders worstelen met een falend geheugen en angsten doorstaan bij het idee dat haar beeltenis niet meer wordt opgeroepen? Wie zal anders bittere tranen huilen om haar verlies te eren? Als een dode niet meer verschijnt in de herinnering van de levenden, heeft hij dan ooit bestaan? Is hij dan ooit een mens geweest? Wie zal het zeggen? Niemand.

Neen, ik kan niet doodgaan. Hoe groot het verlangen ook is, het kan niet. En daarom moet ik dit verhaal neerschrijven, in een poging het gevecht met mijn toekomst aan te gaan. Een toekomst waarvan ik nu al weet dat ze gekenmerkt wordt door een steeds groter zwart gat, opgeslokt door de gaten van mijn falende brein. En ik moet ertegen vechten, nu het nog kan, door haar te vereeuwigen in zwarte letters op wit papier.

In mijn strompelgang naar het toilet passeer ik de ovale spiegel met daarin de reflectie van een iele, oude, verrimpelde man. Naakt met diepe wallen onder de ogen. Als een vergeelde prentkaart uit een vergeten lade, deelgenoot van een verhaal dat door een ander is geschreven, de verbleekte letters niet meer leesbaar, nog slechts een schim van wat ooit geleefd heeft als een boodschap van de ene geliefde aan de andere. Want dat ben ik: een twijfelachtig overblijfsel van wat eens een geheel vormde, net zoals de prentkaart slechts zin heeft als de woorden die de ene geliefde zo zorgzaam neerschreef, worden gelezen door de gretige ogen van de andere.

Als niemand schrijft en geen levende ziel de boodschap leest, welke zin heeft alles dan nog? Ben je nog een geliefde als er niemand meer is om lief te hebben? Of ben je een

weduwnaar, een verloren deel van wat ooit een geheel is geweest. Ik ben geen echtgenoot meer, geen partner meer. Ik ben iets nieuws: een weduwnaar. Maar goed, er bestaat tenminste nog een woord voor. Voor mijn grootste verlies bestaat niet eens een woord. Want wie ben je als je een kind verliest? Welke naam krijg je dan? Geen naam. Dan ben je niemand meer. Dan ben je niets. Het niets. De leegte.

De afwezigheid is nochtans voelbaar in zowat alles. De lege plek aan tafel. De eeuwigdurende stilte. De kleur die uit elk segment van je leven is verdwenen. Je lichaam voelt als een machine die zich doelloos voortbeweegt op de zinloosheid van elke ademteug. Geen gestommel van ongeduldige voetjes meer op de trap. Geen gespetter in de badkamer. Geen kinderstem die het huis vult met vrolijke kinderrijmpjes. Geen toneeltjes meer in de tuin. Geen vangertje meer met papa. Geen knuffeltjes voor mama. Geen... Niets is gewoon niet het juiste woord. Er is veel. Veel te veel van 'niets' en 'geen'.

Als je je kind verliest, ben je dan nog een ouder? Wat *ben* je dan eigenlijk? Strikt genomen was ik nog altijd een papa, maar met de jaren die verstreken, steeds meer papa van een herinnering. Vader van de gedachte aan mijn kind, mijn dochter, vader van een beeltenis. Er bestaat geen naam zoals 'weduwnaar' voor een papa zonder kind. Ik ben vijf jaar papa geweest, daarna niet meer. Wat was ik dan wel? De tijd erna? Nu? Ik weet het niet, ik heb het nooit geweten. Ik ben een gebroken man, achternagezeten door een verleden, een dramatische wending in een gezamenlijk verhaal dat ook mijn geliefde heeft meegesleurd, de dood in. Mama die geen mama meer is. Wat was H el ene dan wel? Ook zij leed onder de *noemerloosheid* van de taal. Nu is ze niets meer. Nu is ze dood.

Tot op de dag van vandaag hangt de pen die ons verhaal heeft geschreven wat onbeduidend te zweven boven sneeuw witte pagina's, boven ongeschreven laatste letters die de dood van ons dochtertje vereeuwigen, afwezig in de nietszeggendheid van ons gelukkige bestaan. Voor wat erna kwam, ontbrak het aan woorden die in grammaticaal correcte zinnen konden worden gegoten. Verdriet kun je niet neerschrijven, je kunt het momentaan grijpen, hier en daar iets hakkelen wat op een woord lijkt, maar veelal blijft het bij een betekenisloze schreeuw of een ingeslikt gesnik, een nietszeggende blik. Verdriet zou je nog het best kunnen vergelijken met het gebrek aan kleur. Zoiets. Alleszins niets dat een overijverige pen kan neerschrijven in een verhaal. De pen van ons verhaal, het verhaal van twee geliefden, had zijn dienst erop zitten. Wat volgde, was een toestand van zijn. Gewoon zijn. Niet meer, niet minder.

En toch schrijf ik nu dit verhaal. Omdat het moet.

Ik wil er niet aan denken, aan wat er gebeurde met onze kleine meid. En toch kan ik niet anders. Het ene verdriet brengt het andere met zich mee. Zo is het en niet anders. Verdriet verwerken? Ik geloof er niet in. Zelfs geen klein beetje. Met de dood van mijn vrouw is alles wat niet benoembaar is, opnieuw massaal en genadeloos mijn gedachten binnengedrongen. En 'opnieuw' is niet eens een juiste veronderstelling. Het is er altijd geweest. Maar nu is het er dikwijls, als een massief blok waar ik niet meer omheen kan. Het tergt me, achtervolgt me, teert me uit. En hoewel ik snak naar de verlossing van de dood, ben ik gewoonweg niet in staat om dood te gaan. Te laf. Te bang.

De dood, een geduchte vijand, komt altijd ongevraagd,

maar blijft hardnekkig verborgen als het je grootste verlangen is. Twee keer heb ik zijn bittere smaak geproefd, ongewild. Een smaak onmogelijk om door te slikken of te vergeten. Sinds de dood van onze kleine meid heeft niets ooit nog hetzelfde gesmaakt. Altijd die bittere nasmaak die me eraan herinnert dat niets ooit nog hetzelfde zal zijn. Niet de armen van mijn vrouw die ons dode kind wiegden, niet haar tranen die steeds weer de herinneringen aan het koude lijfje van ons dochttertje opriepen, niet haar ogen waarin de dode blik van ons kleintje immer stond gereflecteerd.

Wie had gedacht dat ik de rest van mijn leven in haar blik de dood zou ontwaren? Geen wonder dat onze ogen elkaar slechts zelden durfden te ontmoeten. Slechts in een ogenblik van gedurfde onoplettendheid vroor mijn blik zich vast in de hare op zoek naar een lang vergane geschiedenis. Op zoek naar... Naar wat? Woorden? Die drukten al jaren niet meer uit wat we echt wilden zeggen. De onmacht om het onzegbare in woorden te vatten verdoemde ons tot een wereld van stilzwijgen. Er restte ons enkel nog de stilte die luidkeels tussen ons beiden in hing. Waarom we dan toch nog twintig jaar zijn samengebleven? Omdat zij ooit de schrijfster was van de prentkaarten die ik in een ver verleden zo gretig steeds weer opnieuw las. En zolang zij daar ergens was, kon ik verder gedijen. Naar adem happend, dat wel, als een vis op het droge. In leven gehouden door de nostalgie van een verloren verleden. Maar nu is ze dood. Nu? Nu ben ik niets meer.

Ze is plots gestorven, ons meisje. Gewoon, ineens. Ze viel neer, en dat was het dan. Probeer het maar eens te begrijpen. Er is geen beginnen aan. Toen niet, nu nog steeds niet. Geen papa meer, gewoon van de ene seconde op de andere. Mijn

vrouw? Geen mama meer. Wij? Geen ouders meer. Wel nog een koppel, dat denk ik toch, maar zonder kind alleszins geen ouders meer. Het is niet eens een echt pijnlijke herinnering. De pijn komt pas later, veel later.

Het moment zelf? Tja, ik weet het niet goed meer. Gewoon. Ze viel. Plots. Maar kinderen vallen zo vaak. Ik hoor mijn vrouw nog roepen: ‘Heeft Vita zich pijntjes gedaan? Moet mama zoentjes geven op het pijntje?’ Ik herinner me nog dat ik meewarig glimlachte. Een kind is zo snel getroost, dacht ik toen. En ook: wat een lieve vrouw heb ik toch! En dan plots, heel plots, hoorde ik een subtiele verandering in haar stem, maar nog niets verontrustends, dat niet. Daarvoor kende ik mijn vrouw al te lang. Altijd een tikkeltje te snel ongerust. En van een beetje drama was ze nooit vies.

‘Vita?’ hoorde ik haar roepen. ‘Vita?!’ Iets nadrukkelijker. Er kwam blijkbaar geen reactie van onze meid. Maar ook dat gaf mij geen reden tot ongerustheid. Waarom zou het? Ja, waarom. Kinderen veinzen weleens meer, en wat kunnen ze ervan genieten om de ander de daver op het lijf te jagen. Of ze negeren je gewoon omdat ze daar zin in hebben.

Toch voel ik me tot op de dag van vandaag nog steeds schuldig. Want toen, op dat eigenste moment, was mijn meisje al dood. Ze lag daar helemaal alleen, zonder adem en met een hart dat had opgehouden te kloppen. En wat deed ik? Glimlachen en me verder verdiepen in een boek. Het geheugen van een mens is vreemd. Ik vergeet zowat alles in mijn leven, maar dat weet ik nog. Ik zou het niet eens kunnen vergeten, al zou ik het willen. En geloof me, ik heb het geprobeerd. Ik was verdiept in Dostojevski’s *De gebroeders Karamazov*. Ergens ter hoogte van de volgende woorden sloeg mijn hart over en stopte dat van haar met kloppen: ‘We zijn

allen schuldig, en ik nog meer dan een ander.' Het is ironisch, nietwaar. Dat ik net die woorden aan het lezen was. Ik vind het gewoon lachwekkend, echt waar. Als je erbij stilstaat. Het is gewoon te gruwelijk om waar te zijn. En dan moet je lachen. Geloof me, ik spreek uit ervaring. Het is dat of doodgaan.

Pas toen ik haar schreeuw hoorde, die doordringende kreet van mijn vrouw die ik nooit eerder had gehoord, wist ik dat er iets grondig mis was. Ik realiseerde me ogenblikkelijk dat mijn leven voor altijd veranderd was. Een vreemde gewaarwording, want ik wist niet wat er precies aan de hand was. De dood van ons dochttertje was niet bij me opgekomen. Wie zou daar wel aan denken? Ik kon trouwens niet echt denken. Ik reageerde gewoon op Hélénes schreeuw die bleef aanhouden en bewoog mijn lichaam in de richting van die oerkreet. In mijn gedachten leek het een eindeloos lange weg en ik kan maar denken aan het moment in een achterafbeweging.

Ik zie mezelf lopen alsof ik mijn benen trachtte bij te houden. Eens buiten aanschouwde ik een scène die me deed denken aan die beklijvende tv-beelden van oorlogsverslaggeving: vrouwen die heel teatraal hun handen in de lucht werpen, terwijl hun kind op hun schoot ligt, levenloos. Doodgeschoten door een of andere willekeurige kogel. Het lijfje levenloos, gewoon omdat het kind de fout had gemaakt net op dat moment daar te lopen, op het moment dat een of andere gek achter een pistool zin had een kogelregen af te vuren. Misschien wel uit pure verveling. Wie zal het zeggen? Ook oorlog verveelt, dat is al langer geweten. En dan wordt het kind hoog de lucht in gedragen door omstanders die uit het niets lijken te verschijnen, als symbool van de zinloosheid. Een weg van boete en schuld, de weg naar de moeder. En dan die steeds terugkerende scène van de moeder die op

de knieën zakt met haar dode kind op haar schoot, haar handen en hoofd in de lucht werpend, alsof ze aan de grote Heer des Heren wil vragen: ‘Waarom?’ De vraag waarop ze nooit een antwoord zal krijgen. Ook daarvan kan ik getuigen.

Het dode lichaam van een kind beweegt vreemd in de schoot van een snikkende moeder. Het doet akelig aan. Een beeld dat zich vastpint op je netvlies en niet meer loslaat. Nooit. Geen enkel moment. Een dood lichaam beweegt schokkerig en onnatuurlijk op de melodie van de vrouwelijke smart. Alleen is het nu het beeld van de smart van *mijn* vrouw, van de dood van *mijn* kind. Gebrand op *mijn* netvlies. Want wat ik toen zag, was hetzelfde. En toen wist ik het. Mijn meisje was dood.

Het was onwerkelijk, onbegrijpelijk, nog steeds. Maar ik was er rotsvast van overtuigd. Geen ontkenning bij mij, helemaal niet. Tenminste, niet op dat ene moment. De twijfel komt pas achteraf. Die ene seconde wist ik het zeker. Dat heb ik te danken aan de vele nieuwsuitzendingen die vrouwen in beeld brengen die hun kind zijn verloren. Nooit zal ik nog op dezelfde manier naar oorlogsverslaggeving kijken. Steeds zal ik *mijn* vrouw zien die haar kind wanhopig wiegt en haar blik ten hemel richt, schreeuwend met de kreet van een moeder die een beetje doodgaat, de universele uiting van het onbegrensde verdriet van een moeder die haar kind verliest. Neen, geen ongeloof bij mij. Geen ‘dit kan ik niet geloven’. Wat ik zag, was echt. Geen smeekbedes naar de Heer bij mij. De Heer kan niets meer doen. En ik denk niet dat ik in mijn leven ooit meer zekerheid heb ervaren dan toen, de zekerheid dat mijn kind niet meer leefde.

Daar en dan bleef ik staan, als toeschouwer. Staan? Mijn lichaam kon mijn geest, door verdriet verzawaard, niet meer dragen. Het is de buurvrouw die me nadien vertelde dat ik

gewoon door mijn knieën ben gezakt en ‘weg’ was. Weg? Wat betekent dat? Weg zijn? Geen idee, ik weet het nog steeds niet. Het is, alles in acht genomen, een onbelangrijke vraag.

Moe?

We hadden weleens iets opgemerkt, maar niets waar je je als ouder echt zorgen over maakt. Toch niet méér zorgen dan anders, want als ouder maak je je voortdurend zorgen. Je moet ergens een grens trekken of je doet niets anders meer dan je zorgen te maken. Ons meisje was rustig, heel rustig. Zeker in vergelijking met de kinderen van de burens die steeds een hels kabaal maakten. Maar dat waren jongens en jongens maken nu eenmaal kabaal. We graptten er vaak over tijdens een zomerse barbecue buiten, dat we toch geluk hadden met onze rustige meid, dat die van hiernaast best eens een boekje over opvoeden mochten openslaan. Dat was een foute gedachte, neen, een fatale gedachte. En natuurlijk hebben we weleens een arts bezocht, gewoon, omdat je als ouder ergens voelt dat er misschien wel iets loos is. Of gewoon omdat je wat overbezorgd bent. Of misschien omdat je ergens de indruk hebt dat je kind je iets probeert te zeggen, maar geen woorden vindt. Dat een van haar eerste woordjes ‘moe’ was, en dat dat misschien toch een beetje vreemd was. Of misschien niet.

‘Moetjes, mama, moetjes zijn.’

Beesje

Het tikken van de druppels op de ruit brengt me terug naar dat ene moment. Het moment waaraan ik steeds blijf terugdenken, nu nog altijd, ook al is Vita al jaren dood. Maar sinds ze is gestorven heeft haar dood die herinnering voor altijd besmeurd met een andere betekenis. En daar ben ik lang heel kwaad over geweest. Dat gold natuurlijk niet enkel voor dat ene moment, maar net dat moment is me enorm bijgebleven. Het is heel moeilijk om je herinneringen levendig te houden, al zijn ze het enige wat je nog hebt. En toch is het bijna onmogelijk. Zeker als je kind sterft zoals onze kleine meid is gestorven. Dan ga je denken en terugdenken en bekijk je elke herinnering in het licht van de tragedie die je leven heeft platgewalst. Op het moment zelf sta je er niet bij stil dat je nog maar moeilijk terug kunt naar voorheen, toen de herinneringen nog niet besmeurd waren met het merkteken van de dood, haar dood.

Op dat moment kun je alleen maar denken: hadden we het eerder kunnen zien? En elke herinnering flitst voor je netvlies met slechts één doel en dat is niet het koesteren van haar beeld, haar lach, haar traantjes, haar temperamentvolle voetstampjes als ze boos was. Neen, neen, elke herinnering wordt gescreend op mogelijke tekenen die haar nakende dood hadden kunnen voorspellen. Haar boze snoetjes worden bestudeerd, haar stampende voetjes worden op kracht gemeten en verontrustende gedachten doorkruisen je hoofd. Hebben we het haar te moeilijk gemaakt? Hebben wij haar de dood ingejaagd? Hebben wij haar vermoord? Een gedachte die met de tijd een steeds meer te verkiezen

mogelijkheid wordt dan hetgeen werkelijk is gebeurd. Je kind vermoorden geeft een plaats aan je schuldgevoel dat zo overdonderend is dat je er misselijk van wordt.

De zure smaak komt me nog steeds op de lippen als ik ook maar één moment de loodzware schuld een kans geef zich op de vlakke van mijn bewustzijn te begeven. Schuld om duizend-en-een redenen, maar een ervan is alleszins het besmeuren van haar herinnering. En het besef dat de mooie, onschuldige herinneringen aan haar voor altijd zijn verdwenen. Ik kan niet meer terug naar de betekenis en de kleur die haar herinnering hadden voor haar dood. De kleuren zijn vervaagd naar een eentonig grijs, met af en toe een vreemde accentkleur. Een rood bloesje, of een geel kousenbandje. Geen idee waarom en vanwaar het komt.

Het tikken van de regen op de ruit. Haar ruit. Ja, ik kleef vast aan haar bed. Het is veel te klein, ik kan hier amper slapen, maar dat hoeft ook niet. Ik voel me een levende dode en dat is goed zo. Het geeft me het gevoel dicht bij haar te zijn. En soms voel ik me op een vreemde manier getroost door haar knuffels, wetend dat ze de beste vriendjes zijn geweest voor mijn dochtertje. Zo is er Molly, de roze olifant. En Mauw, de gele poes. Met Oortje het konijn doe ik ook weleens een praatje, maar vooral Beesje is mijn zielsverwant, omdat het ook de hare was. Ze waren onafscheidelijk. De knuffel heet Beesje omdat het niet echt uit te maken valt wat het precies is. Het heeft wat weg van een muisje, maar het zou evengoed een cavia kunnen zijn, of misschien een hamster, of nog iets helemaal anders. Het is Beesje geworden en dat is het altijd gebleven.

Al sinds haar babytijd sleurt – ach, sleurde – ze het overal mee. En slapen zonder Beesje was uitgesloten. Ooit ben ik

helemaal van de Ardennen naar huis teruggereden om Beesje te halen. Ja, inderdaad. Gek, zou je zeggen, en je hebt waarschijnlijk gelijk. Maar er is niets hartverscheurender dan je tweejarige hummeltje dat tranen met tuiten huilt omdat ze haar Beesje niet meer vindt. Dat was een heftige nacht. Ons meisje was ontroostbaar. Niets hielp. Dus dacht ik bij mezelf: ach, wat wegen vier uur extra rijden op tegen de glimlach van mijn kleine meid? Je moet die dingen altijd weten te relativeren, vind ik. Je leeft maar één keer. En ja, het was mààr Beesje, een knuffel, zelfs niet eens een mooie knuffel, versleten, kapot gesabbeld, maar voor haar betekende Beesje de wereld. En wat een papa zou ik zijn als ik niet even voor haar ‘de wereld’ zou gaan oppikken, tweehonderd kilometer terug naar huis?

Het was hartverwarmend, alleen al het effect van mijn woorden op mijn kleine meisje. ‘Papa gaat Beesje zoeken, papa komt niet terug voor hij Beesje heeft gevonden. Maak je maar geen zorgen. Beesje komt wel terecht’, zei ik.

Even hield ze op met huilen en snikkend keek ze me recht aan met haar mooie, blauwe kijkers. ‘*Beoofd?*’ vroeg ze.

‘Beloofd!’ antwoordde ik overtuigend.

Thuisgekomen vond ik Beesje in Vita’s bed. En ik zou zweren dat het beest verdrietig keek, maar het zal de vermoedheid geweest zijn. Dat moet wel, want ik hoorde mezelf zeggen: ‘Jij wordt nogal graag gezien door mijn dochter! Ben jij een gelukzak. De volgende keer kun je zorgen dat je haar niet uit het oog verliest!’

Toen ik me bewust werd van mijn galmende stem in het lege huis, steeg het schaamrood me naar de wangen. Dat ik tegen een knuffelbeer praatte! Nu ja, ik had dan ook net twee uur gereden om een knuffel op te halen en dat je er dan een praatje mee maakt is misschien nog niet zo vreemd. Misschien mankeerde ik wel echt iets.

Nog twee uur later, de zon zou niet lang meer op zich laten wachten, vond ik mijn vrouw terug met ons dochtertje op haar schoot. Haar duimpje was haar enige troost en verbeterde zoog ze erop, alsof ze leek te denken dat Beesje tevoorschijn zou komen als ze maar lang genoeg bleef zuigen. Ze huilde niet meer, maar haar oogjes stonden dik van vermoeidheid en haar wangetjes glommen rood van het zout van haar tranen. Zodra ze mij in het oog kreeg, keek ze me hoopvol aan en toen ik Beesje van achter mijn rug tevoorschijn toverde, begon ze onmiddellijk te kraaien. Op dat moment wist ik het. Tot dan was ik ‘papa’, die vreemde man in huis die bij haar mama hoorde en meer dan eens de liefdevolle exclusiviteit met haar mama kwam verstoren. Maar sinds dat ogenblik was ik haar oppergod, de redder van Beesje, de hersteller van haar gebroken wereld, de heler van haar oneindige verdriet, onmisbaar en voor altijd deel van haar wereld. Ik had mijn plaats verdiend en ik moet zeggen: ik was apetrots.

Juist, ja. Het tikken van de regen op de ruit. Haar ruit. Die ene herinnering. Het is maar banaal hoor, geen herinnering met veel toeters en bellen of een die uitblinkt in sentiment. Neen, geen opperste ontroering, maakt u zich geen zorgen. Maar toch een die voor altijd in mijn geheugen gegrift staat. Omdat ze vermengd is met veel tegenstrijdige gevoelens waar ik vooral schuld uit lijk te lichten. Maar dat is niet het enige, ook vreugde, een vleugje bezorgdheid en een intens gevoel van liefde.

Buiten druppelde de eerste voorjaarsregen op de ruiten. Zachtjes, in een ritmisch getik, net als nu. Ik zat met Vita op de kamer en we luisterden allebei gebiologeerd naar de regen. We zouden die dag eigenlijk bloemen planten, maar

het zag er niet naar uit dat het weer zou verbeteren en dus hadden we ons op haar bed genesteld met een kop warme choco en haar favoriete voorleesboekje. Midden in het verhaal was ze tegen mijn schouder komen liggen. Vier jaar was ze toen, al een grote meid eigenlijk. Het was een soort van teken, alsof ze me zei: ‘Genoeg gelezen papa, nu gaan we regen luisteren.’ Dat vroeg ze me vaak: ‘Gaan we regen luisteren, papa?’ Of: ‘Gaan we donder en licht luisteren?’ En dus zaten we daar, in de schemer van haar kamer, met ons tweetjes, te luisteren naar de regen. In stilte.

Nog steeds word ik overspoeld door een warm gevoel als ik aan dat moment terugdenk. Gewoon de stilte, de zachte stilte, gekleurd door genegenheid en het wederzijdse geluk te mogen vertoeven in elkaars nabijheid. Haar ritmische ademhaling, haar op en neer deinende lichaampje naast mij lieten mij de waarachtigheid van het moment voelen. Het was geen droom. Ze was er echt, mijn kleine meid, het wonder van mijn leven, mijn alles.

Dat tafereel kan ik nog vasthouden in mijn gedachten zonder het al te veel te besmeuren met het zwarte van haar dood dat mijn herinnering beheerst. Het is het moment erna dat voor altijd bezoedeld is.